

Sygn. akt III AUa 1110/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 marca 2017 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Monika Kiwiorska-Pająk

Sędziowie: SSA Irena Różańska-Dorosz (spr.)

SSA Robert Kuczyński

Protokolant: Marcin Guzik

po rozpoznaniu w dniu 7 marca 2017 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z wniosku (...) **Sp. z o.o. Sp. K. we W.** (poprzednio: (...) Sp. z o.o. we W.)

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.**

przy udziale zainteresowanych **M. Z. i (...) Sp. z o.o. we W.**

o składki na ubezpieczenie społeczne

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 17 kwietnia 2015 r. sygn. akt VIII U 3421/13

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że odwołanie oddala;

II. zasądza od wnioskodawcy na rzecz strony pozwanej kwotę 1.050 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 17 kwietnia 2015 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu Wydział VIII Ubezpieczeń Społecznych zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. z dnia 25 marca 2015 r. ustalając, że nie stanowią podstawy wymiaru składek M. Z., podlegającej ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o. Spółka Komandytowa we W. - dawniej (...) Spółka z o.o. we W. przychody osiągnięte w sierpniu 2008 r., z tytułu umowy cywilno-prawnej zawartej między M. Z. a (...) Spółka z o.o. we W. oraz zasądził od strony pozwanej na rzecz (...) Sp. z o.o. Spółka Komandytowa kwotę 600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy wydał w oparciu o następujące ustalenia faktyczne:

Spółka (...) jest spółką celową, należącą do (...) Spółka Akcyjna, która jest jej jedynym udziałowcem. Została powołana do wdrożenia jednolitego systemu informatycznego na rzecz spółek należących do grupy kapitałowej (...). Na podstawie umowy licencyjnej z dnia 7 maja 2007 r. udostępniony został spółce „(...)” system

informatyczny, który stanowi jednorodny układ modułów współpracujących ze sobą i tworzących jako całość system wspomagający kompleksowo procesy gospodarcze użytkownika. Spółka (...) zamierzała gospodarczo wykorzystywać (...) udostępniając go spółkom z grupy (...) zgodnie z zasadami wynikającymi z umowy licencyjnej z dnia 7 maja 2007 r. zawartej z (...) Sp. z o.o. W spółce byli zatrudnieni kierownicy projektu i asystenci. Każdy z kierowników projektu odpowiedzialny był za wdrożenie określonego modułu systemu. Wdrożenie nadzorował komitet sterujący powołany zarządzeniem prezesa zarządu grupy kapitałowej (...). Spółka (...) zdecydowała się zatrudnić na podstawie umów cywilnoprawnych osoby będące pracownikami spółek grupy (...). Osoby chętne do zawarcia umów zgłaszały się do poszczególnych kierowników projektu. Osoby zatrudniono do pracy przy tworzeniu odpowiednich modułów, w których mapowano procesy, które do tej pory znajdowały się w różnych systemach, bądź poza systemami w poszczególnych spółkach grupy kapitałowej. Dotyczyło to wszelkich procesów aplikowanych w spółkach między innymi kadry, naliczanie wynagrodzeń, czy rozliczanie czasu pracy. Istotną przesłanką zatrudnienia w spółce (...) była wiedza i doświadczenie pracownika o konkretnym systemie działającym w spółce go zatrudniającej. Pracownicy (...) sp. z o.o. wykonywali równocześnie umowy zlecenia zawarte z (...)w ramach których brali udział w procesach zespołów wdrożeniowych, wykonując prace zmierzające do wdrożenia (...) w grupie kapitałowej (...)w tym również w (...) sp. z o.o. Wszystkie procesy w całej grupie (...) zostały zunifikowane i są uniwersalne. Cały system (...) jest uniwersalny i dowolny podmiot gospodarczy mógłby z niego korzystać. Zleceniobiorcy byli osobami biorącymi udział w testach i analizie przedwdrożeniowej. Samo natomiast wdrożenie wykonywał podmiot zewnętrzny. Celem analizy dokonywanej przez zleceniobiorców nie było odwzorowanie konkretnych procesów w danej spółce, tylko opracowanie uniwersalnego procesu. Pracownicy spółek pracowali jako testerzy powstającego produktu, nie dotyczyło to oprogramowania odzwierciedlającego specyfikę działalności poszczególnych spółek, lecz dotyczyło uniwersalnego charakteru.

Zgodnie z umową licencyjną spółka (...) uzyskała na rzecz spółki (...) Sp. z o.o. prawo do korzystania z systemu (...), którego celem jest usprawnienie kompleksowego zarządzania wewnętrznymi procesami gospodarczymi zachodzącymi w podmiotach należących do grupy (...). Spółka (...) sp. z o.o. jako podmiot grupy (...), korzystający z zintegrowanego systemu informatycznego (...), była beneficjentem prac wdrożeniowych prowadzonych przez (...) sp. z o.o., przy udziale m. in. pracowników spółki (...). W dniu 31 grudnia 2009 r. (...) sp. z o.o. zawarła umowę o rozliczenie nakładów na licencje i wdrożenie systemu (...) z (...) Sp. z o.o. Beneficjentem prac zespołu wdrożeniowego było (...)który mógł dany produkt odsprzedać, wynajmować odpłatnie również pomiotom zewnętrznym. W tym schemacie (...) miała również dzielić się zyskiem z właścicielem systemu.

M. Z. była zatrudniona na podstawie umowy o pracę w (...) sp. z o.o., między innymi jako specjalista od controlingu. Do jej obowiązków należało wykonywanie różnych zestawień, planów budżetowych, raporty sprzedażowe, wystawianie faktury dla klientów. Ubezpieczona współpracowała z (...) m. in. w sierpniu 2008 r., w zakresie wdrożenia zintegrowanego systemu informatycznego produkcji (...). Posiadana przez nią wiedza i doświadczenie zdobyte podczas zatrudnienia w (...) sp. z o.o., dotyczące generalnie planów budżetowych, raportów sprzedażowych, fakturowania pozwalały jej brać udział w pracach zespołu wdrożeniowego oraz udzielać informacji, porad i konsultacji w zakresie niezbędnym do sprawnego i efektywnego wdrożenia systemu (...). Zlecane czynności na rzecz (...) ubezpieczona wykonywała w siedzibie pracodawcy, po wykonaniu obowiązków pracowniczych. Po stworzeniu systemu M. Z. zajmowała się jego testowaniem. Obowiązki wynikające z umowy o pracę nie pokrywały się z obowiązkami z umowy zlecenia. Do wykonania umowy na rzecz (...) potrzebna była wyłącznie uniwersalna wiedza o procesach biznesowych. Ubezpieczona wykonywała wyłącznie czynności związane z testowaniem prawidłowości wystawienia przez system faktury.

W wyniku kontroli przeprowadzonej w okresie od 8 września 2012 r. do 21 grudnia 2012 r. przez wydział kontroli płatników składek oddziału ZUS we W. w (...) sp. z o.o. z siedzibą we W. uznano, że ubezpieczona, wykonująca umowę zlecenia w postaci prac wdrożeniowych zintegrowanego systemu informatycznego (...), wykonywała w istocie pracę na rzecz własnego pracodawcy, tj. (...) sp. z o.o.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie wnioskodawcy jest zasadne i zasługiwało na uwzględnienie. Według tego Sądu spór, jaki stał się przedmiotem rozpoznania w niniejszym postępowaniu,

sprowadzał się w istocie do tego, czy ubezpieczona w rzeczywistości świadczyła pracę na rzecz swojego pracodawcy, pomimo zawarcia umowy zlecenia z firmą (...)W konsekwencji, jak stwierdził Sąd Okręgowy, rozstrzygnąć należało, czy zawarcie umowy zlecenia z firmą (...)której przedmiotem było wdrażanie systemu (...), a który następnie miał być przekazany spółce (...) sp. z o.o., jest faktycznym świadczeniem pracy na rzecz pracodawcy.

Analizując tę kwestię Sąd pierwszej instancji, przytaczając treść art. 8 ust. 2a ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych w pierwszej kolejności wskazał, że (...) sp. z o.o. zawarła ze spółką (...) umowę o rozliczenie nakładów na licencje i wdrożenie systemu (...). Poza sporem pozostawało również, że ubezpieczona, będąca pracownikiem (...) sp. z o.o., była jednocześnie związana z (...)umowami zlecenia. W ocenie Sądu Okręgowego podstawą rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie była okoliczność ustalona na podstawie zabranego materiału dowodowego, że ubezpieczona na podstawie zawartych umów zlecenia nie zobowiązała się do stworzenia odrębnej bazy dla konkretnej spółki, w szczególności dla swojego pracodawcy. Innymi słowy pracodawca ubezpieczonej (...) Sp. z o.o. w żaden bezpośredni sposób nie korzystał z efektów wykonywanych przez nią czynności. Sąd podkreślił przy tym, że ubezpieczona brała udział we wdrażaniu systemu (...) w jego fazie końcowej, tj. testowała jego funkcjonalność, a dodatkowo wskazał, że testowanie systemu odbywało się na poziomie abstrakcyjnym, uniwersalnym, nie dotyczyło ono zatem zastosowania go wyłącznie w konkretnej spółce, w tym (...) Sp. z o.o. Dalej Sąd zaznaczył, że samym tworzeniem systemu zajmowała się firma zewnętrzna. Zdaniem tego Sądu nie bez znaczenia dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie miała również okoliczność, że tworzony, a następnie wdrażany system (...), nie był tworzony pod konkretną spółkę grupy (...), lecz było to rozwiązanie uniwersalne, dla spółek z grupy oraz dla podmiotów zewnętrznych. Jak bowiem ustalił Sąd (...) podpisała umowę licencyjną na wdrożenie systemu (...) ze spółką (...), z możliwością oferowania zbudowanego systemu również innym przedsiębiorstwom niezwiązanym z grupą (...) na zasadach pełnej odpłatności. Tak więc w ocenie Sądu bezpośrednim beneficjentem umowy zawartej pomiędzy ubezpieczoną a (...) sp. z o.o., była właśnie ta spółka. Ponadto Sąd zwrócił uwagę, że ubezpieczona wykonywała zlecone czynności w godzinach pracy, ale z uwagi na zadaniowy czas pracy, nie kolidowało to z jej obowiązkami pracowniczymi. Dlatego też w ocenie Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie nie doszło do wykonywania przez ubezpieczoną w bezpośrednim sensie pracy na rzecz swojego pracodawcy, a odrębne stanowisko w tej materii ZUS nie podlegało uwzględnieniu.

W ocenie Sądu pierwszej instancji z analizy zgromadzonego materiału dowodowego jednoznacznie wynikało, że pracodawca osoby wskazanej w decyzji, nie uzyskał nic z uwagi na zawarcie przez nią umów zlecenia z spółką (...)Reasumując w przedmiotowej sprawie ubezpieczona, wykonująca czynności w ramach nawiązanej umowy cywilnoprawnej, mimo zawarcia umowy zlecenia ze spółką (...) nie wykonywała pracy na rzecz swojego pracodawcy, z uwagi na brak uzyskania rezultatu tej pracy. Wprawdzie, jak podkreślił Sąd spółka (...) została powołana przez (...) S.A., który jest jej jedynym udziałowcem, nie mniej jednak jest to oddzielny podmiot gospodarczy, prowadzący działalność na swój własny rachunek, który nabył od spółki (...) licencję do stworzenia systemu (...) i jej dalszej odsprzedaży. Skoro zatem przeprowadzone postępowanie dowodowe nie dało Sądowi podstawy do uznania, iż zaskarżona decyzja odpowiada prawu, to oznacza, iż odwołanie wnioskodawcy na podstawie art. 47714 § 1 k.p.c. zasługiwało na uwzględnienie. O kosztach procesu Sąd orzekł w oparciu o art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

Powyższy wyrok zaskarżył w całości apelacją organ rentowy w drodze apelacji, zarzucając orzeczeniu:

- naruszenie prawa materialnego poprzez brak zastosowania art. 8 ust. 2a, art. 18 ust. 1 i 1a, art. 20 ust. 1 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o M. Z., będąc pracownikiem związanym stosunkiem pracy z wnioskodawcą, nie świadczyła pracy na rzecz ww. płatnika składek, wykonując pracę na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej z (...) sp. z o.o., a tym samym, że do podstaw wymiaru składek na ubezpieczenia M. Z., podlegającej ubezpieczeniom, jako pracownik u wnioskodawcy, nie wlicza się wynagrodzenia uzyskanego w sierpniu 2008 r. z tytułu wykonywania umowy cywilnoprawnej zawartej z (...) sp. z o.o., a tym samym, że wnioskodawca jako płatnik składek winien

wliczyć wynagrodzenie ubezpieczonej uzyskane z tytułu umowy cywilnoprawnej do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne z tytułu umowy o pracę;

- naruszenie prawa materialnego poprzez błędną wykładnię art. 8 ust. 2a u.s.u.s., albowiem prawidłowa wykładnia ww. przepisu w kontekście niniejszej sprawy wskazuje, że niedopuszczalne jest wykorzystywanie przez spółkę dwóch innych spółek, w których posiada ona całościowy udział, które to prowadziłyby do pozornego zatrudnienia pracowników jednej z nich, na podstawie umów cywilnoprawnych w drugiej spółce, podczas gdy praca świadczona jest w rzeczywistości na rzecz spółki zależnej, będącej jednocześnie pracodawcą ww. osób, albowiem, pomimo wyodrębnienia dwóch spółek przy tożsamości kapitału zasadne jest twierdzenie, że działania podejmowane na podstawie umów cywilnoprawnych zawartych ze zleceniodawcą są podejmowane na rzecz i z korzyścią na rzecz pracodawcy ubezpieczonych;
- naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 233 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i błędną ocenę mocy i wiarygodności materiału dowodowego oraz sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, a w szczególności poprzez przyjęcie, że wnioskodawca nie uzyskał żadnych, nawet pośrednich korzyści z pracy M. Z., realizowanej w ramach umowy cywilnoprawnej zawartej z (...) sp. z o.o., podczas gdy prawidłowa ocena materiału dowodowego prowadzi do wniosku, że płatnik składek takie korzyści uzyskał;
- naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 233 k.p.c. wobec pominięcia powiązań kapitałowych istniejących w grupie (...) i tym samym, pominięcie takich powiązań względem wnioskodawcy i (...) sp. z o.o., które to okoliczności jednoznacznie wskazują, że powiązania te zostały wykorzystane w działaniu ww. podmiotów, co spowodowało pokrzywdzenie osób zainteresowanych z punktu widzenia ubezpieczeń społecznych, a nadto sprzeczne z zasadami logiki i doświadczenia życiowego oraz z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego twierdzenie, wskazujące jakoby realizacja umów cywilnoprawnych przez ubezpieczoną nie odbywała się w interesie wnioskodawcy, to znaczy, że pośrednio nie wykonywała ona pracy na jej rzecz.

Wskazując na powyższe zarzuty organ rentowy wniósł o zmianę wyroku Sądu pierwszej instancji w całości i oddalenie odwołania oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego zasługuje na uwzględnienie.

Trafnie zarzucił apelujący, że Sąd Okręgowy w swych ustaleniach i wnioskach wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 k.p.c. i popełnił błędy w rozumowaniu, zarówno w zakresie ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej, albowiem nieprawidłowo zinterpretował i zastosował powołane w uzasadnieniu wyroku przepisy prawa.

Spór w sprawie sprowadzał się do ustalenia, czy ubezpieczona M. Z. w ramach umowy zlecenia zawartej z firmą (...)w rzeczywistości świadczyła pracę na rzecz wnioskodawcy z którym związana była umową o pracę. Wnioskodawca jest spółką należącą do grupy (...), podobnie jak (...) Sp. z o.o. Spółki te są tzw. „spółkami - siostrami”, jako że 100% udziałów w (...) posiada (...) S.A., będąca jednocześnie komandytariuszem w Spółce (...) Sp. z o.o. Sp. k.

Przepisy ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U.2016.963 t.j.), dla potrzeb tej ustawy, formułują własną definicję legalną terminu „pracownik”. Zgodnie z tą definicją, pracownikiem w rozumieniu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest:

- 1) osoba pozostająca w stosunku pracy,

2) osoba wykonująca pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące umowy zlecenia albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. (art. 8 ust. 2a).

W orzecznictwie prezentowany jest pogląd, że zwrot „działać na rzecz” użyty został w art. 8 ust. 2a u.s.u.s. w innym znaczeniu, niż w języku prawa, w którym działanie „na czyjąś rzecz” może się odbywać w wyniku istnienia określonej więzi prawnej (stosunku prawnego). W kontekście przepisu art. 8 ust. 2a u.s.u.s., zwrot ten opisuje sytuację faktyczną, która charakteryzuje się istnieniem „trójkąta umów”, tj.

a) umowy o pracę,

b) umowy zlecenia między pracownikiem a osobą trzecią i

c) umowy o podwykonawstwo między pracodawcą i zleceniodawcą.

Pracodawca w wyniku umowy o podwykonawstwo przejmuje w ostatecznym rozrachunku rezultat pracy wykonanej na rzecz zleceniodawcy, przy czym następuje to w wyniku zawarcia umowy zlecenia/świadczenia usług z osobą trzecią oraz zawartej umowy cywilnoprawnej między pracodawcą i zleceniodawcą. Jednocześnie według art. 17 ust 1 ww. ustawy, składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe oraz chorobowe za ubezpieczonych, o których mowa w art. 16 ust. 1-3, 5, 6 i 9-12, (w tym zleceniobiorców) obliczają, rozliczają i przekazują co miesiąc do Zakładu w całości płatnicy składek. Zgodnie z art. 81 ust 1 ustawy z 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U.2016.1793 t.j.), do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne osób, o których mowa w art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. a, d-i i pkt 3 i 11, stosuje się przepisy określające podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe tych osób, z zastrzeżeniem ust. 5, 6 i 10.

Uwzględniając przytoczone powyżej regulacje prawne, mające w sprawie zastosowanie, wskazać należy, że kwestia objęcia obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi pracownika wykonującego pracę w ramach umowy zlecenia/świadczenia usług z osobą trzecią, kiedy jednocześnie związany jest umową o pracę z podmiotem, który w wyniku umowy o podwykonawstwo (lub innej umowy cywilnoprawnej o podobnym charakterze) przejmuje w ostatecznym rozrachunku rezultat pracy wykonanej na rzecz zleceniodawcy – przez pracodawcę (jako płatnika składek) nie budzi żadnych wątpliwości. Kwestia dotycząca zasad podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym osób wykonujących jednocześnie pracę w oparciu o umowę zlecenia oraz umowę o pracę, w opisanej wyżej konfiguracji, była już niejednokrotnie przedmiotem rozpoznania przez sądy powszechne. Sąd Najwyższy w uchwale z 2 września 2009 r., sygn. akt II UZP 6/09, OSNP 2010/3-4/46 wyjaśnił, jakie czynniki decydują o powstaniu obowiązku objęcia pracownika obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym, także z tytułu umowy zlecenia (o dzieło) w sytuacji, gdy stanowią one równoległe zatrudnienie do umowy o pracę na rzecz tego samego podmiotu (lub z której to pracy ten sam podmiot czerpie z rezultaty).

Również w wyroku z dnia 23 maja 2014 r., sygn. akt II UK 445/13, (LEX 1475168) Sąd Najwyższy wskazał, że umowy cywilnoprawne wymienione w art. 8 ust. 2a u.s.u.s. (także w jej art. 9 ust. 1) nie stanowią samodzielnych tytułów obowiązkowego podlegania ubezpieczeniom społecznym pracownika. W takiej sytuacji nie dochodzi również do zbiegu tytułów ubezpieczenia społecznego w rozumieniu art. 9 tej ustawy. Norma art. 8 ust. 2a - poprzez wykreowanie szerokiego pojęcia "pracownika" - stworzyła szeroką definicję pracowniczego tytułu obowiązkowych ubezpieczeń społecznych. Tytułem tym jest łączący pracodawcę z pracownikiem stosunek pracy oraz dodatkowo umowa cywilnoprawna zawarta przez pracownika z pracodawcą lub zawarta z osobą trzecią, ale wykonywana na rzecz pracodawcy. Określone hipotezą normy art. 8 ust. 2a dwie sytuacje faktyczne, w jakich może się znaleźć osoba, do której przepis ten jest adresowany (pracownik wykonujący pracę na podstawie wymienionych umów cywilnoprawnych zawartych z pracodawcą oraz umów cywilnoprawnych zawartych wprawdzie z osobą trzecią, ale gdy praca jest świadczona na rzecz pracodawcy) mają równorzędny charakter z punktu widzenia skutków opisanych dyspozycją omawianej normy prawnej. Konsekwencje prawne na gruncie ustawy systemowej, wynikające z realizacji

takich umów, muszą być takie same, co oznacza, że dla celów ubezpieczeń społecznych zarówno wykonywanie pracy na podstawie umów cywilnoprawnych zawartych z pracodawcą, jak i zawartych wprawdzie z osobą trzecią, ale gdy praca wykonywana jest na rzecz pracodawcy, jest traktowane tak jak świadczenie pracy w ramach klasycznego stosunku pracy łączącego jedynie pracownika z pracodawcą.

Z ustaleń poczynionych w niniejszej sprawie wynika, że przedmiotem umowy zlecenia zawartej między (...) a ubezpieczoną było wdrażanie systemu (...), który następnie miał być przekazany, między innymi wnioskodawcy. Wnioskodawca zawarł ze spółką (...) umowę o rozliczenie nakładów na licencje i wdrożenie systemu (...). Spółka (...) zawarła z ubezpieczoną umowę zlecenia z uwagi na posiadane przez nią wiedzę i doświadczenie w zakresie parametrów, jakie winien uwzględniać tworzony system (...), aby mógł być optymalny dla działania wnioskodawcy. Do zadań ubezpieczonej należało wykonywanie czynności mających na celu wdrożenie jednolitego systemu informatycznego z uwzględnieniem systemów posiadanych przez wnioskodawcę, przy czym oczywistym jest, że ubezpieczona musiała uzyskać zgodę pracodawcy na udzielanie informacji dotyczących działania spółki, co ułatwiałoby tworzenie i dostosowanie systemu (...) do profilu wnioskodawcy.

Sąd Apelacyjny po dokonaniu szczegółowej analizy stanu faktycznego sprawy, przepisów prawa mających zastosowanie w sprawie, jak również wszystkich zarzutów apelacji stwierdza, że zarzuty te zasługują na uwzględnienie. Sąd pierwszej instancji bowiem niezasadnie uznał, że w przedmiotowej sprawie nie ma zastosowania art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, bowiem nie wyciągnął prawidłowych wniosków z przedstawionych do sprawy dowodów. Zgodzić należy się ze stanowiskiem apelującego, że ubezpieczona, wykonująca czynności w ramach nawiązanej umowy cywilnoprawnej ze spółką (...) wykonywała jednocześnie pracę na rzecz swojego pracodawcy, który to uzyskiwał rezultaty tej pracy. Należy stwierdzić, że zawarcie umowy cywilnoprawnej było swego rodzaju sztucznym wybiegiem - oczywiście dopuszczalnym w świetle prawa, w ramach swobody decyzyjnej podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą - jednak prowadzącym do obniżenia kosztów pracy, obciążających wnioskodawcę, umożliwiając jednocześnie ubezpieczonej dodatkowe zarobkowanie. Zakres świadczeń w ramach zawartej przez nią umowy zlecenia mieścił się w istocie w ramach obowiązków pracowniczych łączących ją z pracodawcą. Nie było tu realnej potrzeby zawierania dodatkowej umowy - zlecenia. W istocie przedmiot umowy obejmował wiedzę i doświadczenie, jakie ubezpieczona nabyła w związku z zatrudnieniem jej u wnioskodawcy. Za zgodą pracodawcy miała ona udzielać informacji, które były niezbędne przy tworzeniu i wdrażaniu systemu (...), z którego docelowo miał również skorzystać jej pracodawca.

Przepis art. 8 ust. 2a ustawy systemowej stanowi o wykonywaniu pracy na rzecz pracodawcy, z którym dany ubezpieczony pozostaje w stosunku pracy, nie zaś o wykonywaniu pracy „na korzyść” tego pracodawcy, ani też „wyłącznie na rzecz” tego pracodawcy. Powyższe oznacza, że nie można wykluczyć zastosowania przepisu art. 8 ust. 2a ww. ustawy również w sytuacji, gdy pracodawca nie uzyskuje bezpośrednio korzyści z wykonywania przez ubezpieczonego pracy w ramach umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, ani też w sytuacji, gdy ubezpieczony pracę tę wykonuje zarówno na rzecz pracodawcy, jak i na rzecz podmiotu, z którym zawarł umowę agencyjną, umowę zlecenia lub zbliżoną rodzajowo umowę o świadczenie usług.

Przenosząc powyższe spostrzeżenie na stan faktyczny niniejszej sprawy, wskazać należy, że jakkolwiek firma (...) „firmowała” stworzony system (...), to jednak został on stworzony przy udziale ubezpieczonej z uwzględnieniem podanych przez nią danych (wytycznych) dotyczących wnioskodawcy. Z tego też względu praca ubezpieczonej była świadczona także na rzecz (i w interesie) wnioskodawcy. Co więcej, obie firmy funkcjonują w ramach grupy (...), a więc współpraca w tym zakresie miała tym bardziej skonsolidowany charakter.

Sąd Apelacyjny, przy rozpoznawaniu niniejszej sprawy, oceniał stan faktyczny, uwzględniając zarówno strukturę działających w ramach grupy kapitałowej firm, jak również podstaw zatrudnienia ubezpieczonej, przedmiotu łączących ją z wnioskodawcą oraz z firmą (...) umów oraz przedmiotu umowy łączącej wnioskodawcę z (...) i znalazł istotne podstawy do uwzględnienia zarzutów apelacji. Skutkiem powyższego jest obowiązek objęcia ubezpieczonej obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi zgodnie z treścią decyzji wydanej przez organ rentowy.

Odnosząc się na koniec do wniosku pełnomocnika wnioskodawcy o przedstawienie Sądowi Najwyższemu pytania prawnego, Sąd Apelacyjny wskazuje, że zgodnie z art. 390 § 1 k.p.c., pytanie prawne kieruje się do Sądu Najwyższego, jeżeli przy rozpoznawaniu apelacji powstanie zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości. W ocenie Sądu Apelacyjnego, w rozpoznawanej sprawie wniosek nie zasługuje na uwzględnienie, albowiem zawarte w nim pytanie prawne wykracza poza zakres pojęcia „zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości” w rozumieniu art. 390 § 1 k.p.c., ponieważ wykładnia art. 8 ust. 2a ustawy systemowej jest jednoznaczna i Sąd nie powziął żadnych wątpliwości przy rozstrzygnięciu niniejszej sprawy. Należy też zaznaczyć, że nie ma podstaw dla powoływania się na wątpliwości, jeżeli w danej kwestii Sąd Najwyższy dokonał już wykładni przepisów prawa, a nie doszło do zmiany stanu prawnego ani do istotnej zmiany okoliczności faktycznych (tak postanowienie Sądu Najwyższego z 25 listopada 2005 r., I UZP 3/05, OSNP 2006/15 – 16/253).

Wobec takiego stanu sprawy Sąd na mocy art. 386 § 1 k.p.c. orzekł o zmianie zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie odwołania.

Orzeczenie o kosztach zastępstwa procesowego za postępowanie przed Sądem Okręgowym oraz za postępowanie apelacyjne, zawarte w punkcie II, Sąd Apelacyjny oparł na przepisie art. 98 k.p.c. oraz § 6 pkt 3 oraz § 12 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

SSA Robert Kuczyński SSA Monika Kiwiorska-Pająk SSA Irena Różańska-Dorosz

R.S.